

3. TIP ÖĞRENCİLERİ SEMPOZYUMU

“SAĞLIKTA ŞİDDET”

8-10 Şubat 2014, İstanbul

Sağlık alanında şiddet; ülkemizde ve dünya genelinde gittikçe önemi artan hukuksal, etik ve toplumsal temelleri olan bir sorundur. Bu sorunun ne denli ciddi olduğunu anlamak adına son birkaç yılın istatistikleri yeterli olacaktır: yaralanan, darp edilen ve hatta intihar eden, öldürülen sağlık çalışanları... Doğası gereği insanlara şifa veren bu mesleğin, bu tarz bir muamele ile karşı karşıya olması üzücü ve düşündürücüdür. İlk anda düşünülenin aksine, sağlıkta şiddet sadece sağlık çalışanlarını değil, sağlık hizmeti talebinde bulunan herkesi etkilemektedir. Şiddet gören veya aklında şiddet görme düşüncesi ile işini yapan sağlık çalışanları, içinde buldukları durum nedeniyle sağlık hizmetini yeteri kadar iyi sunamayacak, bilgisini ve dikkatini tamamen hastaya yoğunlaştıramayacaktır. Bu ve bunun gibi nedenlerden dolayı; sağlık hizmeti sunumunun kalitesi düşecek ve tüm hastalar doğrudan bundan etkilenecektir.

Türk Tıp Öğrencileri Birliği olarak 3. Tıp Öğrencileri Sempozyumu'nda, olumsuz etkileri gittikçe artan ve tüm toplumu etkileyen bu güncel sorunu ele aldık. Sempozyumdaki öncelikli amaçlarımız, sempozyuma katılan tıp fakültesi öğrencilerini bu sorun ve çözümleri konusunda bilinçlendirmek ve sempozyum sonunda katılımcıların görüşleri ile sağlık alanında şiddet hakkında bir bildiri oluşturmaktır. Tamamen tıp fakültesi öğrencileri tarafından gerçekleştirilen bu organizasyonu ve yine tamamen tıp fakültesi öğrencilerinin görüşleri ile oluşturulan bu bildiriye oldukça değerli görüyoruz. Bizler bu sorunu görüyoruz, biliyoruz, yaşıyoruz ve tıp öğrencisi olmanın yanında toplum sorunlarına duyarlı bireyler olarak, bu konuda sözlerimizi de bu şekilde dile getiriyoruz.

Sempozyumda edindiğiniz bilgiler ve kendi bakış açılarımıza göre biz sağlıkta şiddet alanındaki tespitlerimizi ve çözüm önerilerimizi şu 3 ana konu üzerinde sunduk:

- Toplumsal Şiddet
- Hizmeti Sunan ve Alanların İletişimi
- Sağlık Sistemi

Tüm sağlık çalışanlarının iyi koşullar altında, ideal sağlık hizmetini sunabileceği; sağlık hizmeti talebinde bulunan tüm hastaların en kaliteli sağlık hizmetlerinden faydalanabileceği bir gelecek ve şiddet kavramının olmadığı bir sağlık sektörü adına, bu sempozyum bir nebze olsun fayda sağlamış olursa bizler amacımıza ulaşmış oluruz.

TOPLUMSAL ŞİDDET

1. Medyadan Kaynaklı Şiddet Eğilimini Azaltmaya Yönelik Öneriler:

Medyadaki şiddete yönelime teşvik edici algı ters çevrilmeli, sağlık çalışanları her zaman hatalı, yanlış uygulamalar yapan kişiler olarak yansıtılmamalıdır. Olumlu durumların daha iyi ifadelerle yansıtılması ile tarafsız bir medya anlayışı oluşturulmalıdır. Medyanın insanları güdüleme gücünü daha dikkatli kullanması gerekmektedir.

Şiddete dair cezalar arttırılmalıdır ve bu cezaların toplum tarafından bilinirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Medya şiddet konusundaki algı yönetiminin en önemli unsurlarından biridir, bunun farkında olunmalıdır. Yazılı ve sözlü medyada şiddetin normalleştirilmemesi için medya kuruluşları sorumluluk almalıdır, şiddet reyting arttırıcı bir unsur olmaktan çıkarılmalıdır.

Doktorların egosu yüksek, bencil kişiler olduğu yönündeki yanlış tasvirlerden kaçınılmalıdır. Bu etik olmadığı gibi, sağlık hizmeti alacak kişilerde önyargı oluşturacaktır.

Sağlık hizmetleri, mevcut durumdan daha fazlası olarak gösterilerek toplumun beklentisi arttırılmaktadır. Beklentisi artan insanlar mevcut durumla karşılaştıklarında beklenmeyen durumun sorumlusu olarak sağlık çalışanlarını görmektedir. Çözüm olarak şiddete eğilim gösteren insanların olmaması için sağlık hizmetleri olduğundan fazla gösterilmemelidir.

Medyadaki, sağlık hakkındaki, bilgi kirliliği engellenmelidir. Özellikle, televizyonda yayınlanan programların sağlık alanıyla ilgili toplumu yanlış yönlendirmeyecek şekilde olmasına özen gösterilmelidir. Hekim gözünden haberlere veya spotlara yer verilmesi empati kurulmasını sağlayarak çözüme katkı sağlayacaktır.

Sağlık çalışanlarını kötüleyen ve toplumu şiddete yönlendiren haberlerin, eylemlerin, davranışların yanlış olduğu vurgulanmalı; toplumu olumlu yönde hareket etmeye yönlendiren mesajlar verilmelidir.

Televizyon yayınlarında, toplumu şiddete özendirilmekten kaçınılmalıdır. Dizilerde veya TV programlarında, senaryo/kurgu gereği şiddet içeren sahneler varsa; bu programların sonunda bunun bir olumsuz kurgu ve yanlış olduğunun vurgulanması gerekmektedir.

Çocuklara hitap eden ve şiddete eğilime sebep olabilecek programların içeriği düzenlenmeli, şiddetten arındırılmalıdır. Bu sayede bu konudaki toplumsal duyarlılık daha erken yaşlarda gelişecektir.

TV programlarında ve sosyal medyada, şiddet karşıtı mesaj yayınlanmasına yönelik ünlüler, siyasetçiler sporcular ve sanatçılar gibi toplum tarafından tanınan kişiler ile şiddetin önlenmesine yönelik kamu spotu çalışması yapılmalı ve şiddet algısı değiştirilmelidir.

2. İnsanların Davranış ve Tutum Değişikliklerine Dair Öneriler:

Toplumsal şiddetin artması, sağlık alanına da doğrudan etki etmektedir. Bu bağlamda, toplumsal şiddetin önüne geçilmesine yönelik adımlar atılmalıdır.

Çocuklar doktora götürülmekle ya da iğne yapmakla vb. konularla korkutulmamalı, doktor karşılığı algısı oluşturulmamasına dikkat edilmelidir.

Sağlık ve adalet sistemindeki aksaklıklar güvensizliğe yol açarak strese neden olmaktadır. Aksaklıkların önüne geçilecek adımlar atılmalıdır.

Hekimlerin bilgi ve birikimlerinin küçümsenmesinin önüne geçilmeli, tıp eğitiminin zorlukları konusunda bilgi verilmeli ve hekimlerin kazandıkları ücreti hak ettiği anlatılmalıdır.

Başta okul öncesi eğitim ve ilkokul olmak üzere şiddete eğilimin önlenmesine yönelik eğitim verilmelidir.

Toplumun her alanındaki şiddeti azaltmak için bireysel silahlanma konusunda teşvik edici olunmamalıdır.

3- Sağlıkta Şiddet Cezalarına ve Politikalarına Dair Öneriler:

Sağlık politikası, siyasi bir unsur olmaktan çıkarılmalıdır. Doktorların belirli bir çatı altında toplanması, örgütlenmesi kolaylaştırılmalıdır. Sistemi oluşturanların sistemde bir hata olduğunu kabul etmesi sistemin düzeltilmesi için ilk adım olacaktır.

Şiddete karşı olan geçerli uygulamalar etkin değildir. Cezaların caydırıcılığı arttırılmalıdır, sağlıkta şiddetin normalleştirilip sıradanlaştırılması önlenmelidir. Sağlıkta şiddet algısını değiştirmek, toplum bilincini düzeltmek bir gerekliliktir.

Hekimlerin haklarını savunmak amacı güden sivil toplum kuruluşları, çalışmalarını tüm hekimlerin haklarını gözeterek şekilde gerçekleştirmelidir. Herhangi bir kesim dışarıda bırakılmamalıdır.

Sağlık sistemini ilgilendiren yasalar sağlık alanında faaliyet gösteren örgütlere, sendikalara danışılarak yapılmalı ve TBMM'de sağlık konusunda çalışmış milletvekilleri tarafından denetlenmelidir.

SAĞLIK HİZMETİNİ SUNAN VE HİZMET ALANLARIN İLETİŞİMİ

Sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında yaşanan aksaklıkların çözümünün hiçbir şekilde şiddet uygulayarak çözülmeyeceği tüm paydaşlara anlatılmalıdır.

Sağlık hizmeti sunacak kişilerin lisans eğitimi boyunca tüm yönleriyle iletişim becerileri eğitimi mutlaka yer almalıdır. Teorik eğitim, klinik gözlem ve uygulama ile bütünleştirilmelidir.

Tıp fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri yeterliliği mutlaka ölçme ve değerlendirme kapsamında değerlendirilmelidir. Hekimlik hayatında karşılaşabileceği her türlü olguya (kötü haber verme, özel hasta gruplarına yaklaşım vb.) karşı nasıl yaklaşacağını bilerek mezun olması sağlanmalıdır.

Tıp fakültesi öğrencileri, eğitimleri sırasında aile sağlığı merkezlerinde staj almalı, bu sayede hem halkla ilişkilerini ve iletişim becerilerini geliştirmeli hem de ailelerin sağlık eğitimine katkı sağlamalıdır.

Sağlık hizmeti sunumuna katılan personelin iletişim becerileri hizmet içi eğitimleri ile geliştirilmeli ve işe yeni alınacak personelin yeterli iletişim becerileri eğitimini almış olduğundan emin olunmalıdır.

Acil sağlık hizmetine başvurulduğunda meydana gelecek problemleri önlemek adına; topluma triyaj kuralları anlatılmalı ve gerekli durumlarda beklemesi gerektiği konusunda bilgilendirilmelidir.

Sağlık okuryazarlığı, tüm eğitim öğretim kurumlarında gerekli düzenlemeler yapılarak müfredata eklenmelidir. Sağlık bakanlığı, sağlık okuryazarlığı farkındalığının artırılması için kampanyalar düzenlemelidir.

SAĞLIK SİSTEMİ

Sağlık çalışanları belirli aralıklarla psikolojik muayeneye tabi tutulmalı ve gerekli hallerde bu konuda destek almalıdır.

Performans sistemi, nitelik değil nicelik üzerine kurulu bir sistemdir ve hekim hasta ilişkisi, müşteri ilişkisine indirgenmektedir. Bu sistemin varlığı hekim hasta iletişimini bozan en ciddi unsurlardan biridir, bu sistem yeniden gözden geçirilmeli ve hem toplumun hem de hekimlerin bütüncül yararına yönelik yeni bir sistem üzerine çalışılmalıdır.

SABİM sistemine gelen başvurular titizlikle incelenmeli ve denetlenerek geçirilerek hekimin bilgisine sunulmalıdır. Hekim hakları ve hasta hakları konusunda denge gözetilmelidir.

Sağlık sisteminden dolayı ortaya çıkan sorunların sorumlusunun sağlık çalışanı olmadığını belirtilmesi gerekmektedir. Hastanın muayene süresinin kısa olmasının sorumluluğu hekime ait değildir.

“Hekimin en büyük arzusu, hastasının iyiliğidir” anlayışının toplum tarafından gerçek anlamda benimsenmesi sağlanmalıdır.

Randevu sistemi iyileştirilmelidir. Randevu aralıkları arttırılmalı, hekim hasta görüşmelerinin süresi uzatılmalıdır.

Acil servise gereksiz yere yapılan başvurular önlenmelidir.

Sevk sistemi pratik anlamda kullanılabilir bir hale getirilmelidir. Mevcut sistem, hastaların konunun gerekli uzmanına ulaşmasını zorlaştırmaktadır.

Birinci basamak sağlık hizmetleri konusunda toplum bilgilendirilmelidir. Bu sayede ikinci ve üçüncü basamak hizmetlere gereksiz başvuru sayısı azalacak, daha üst düzey sağlık hizmeti gereksinimi olan kişiler bu hizmetlerden daha kolay faydalanacaktır.

Birinci basamak sağlık hizmetlerinin içerisinde psikolojik desteğe de gerekli önem verilmeli, toplumda huzur ortamının sağlanmasına katkıda bulunulmalıdır.

Hekimlerin çalışma saatlerinde dünya standartlarına göre düzenlemeye gidilmelidir.

Hastane yerleşimleri konusunda belli standartlar olmalıdır. Özellikle hasta ve hasta yakınlarının en çok kullandıkları bölümler, radyoloji ve laboratuvar gibi, polikliniklere yakın olmalıdır. Hastane yerleşimleri mümkün olduğunca kolay anlaşılabilir olmalıdır.

Beyaz Kod uygulaması genişletilmeli, cep telefonlarından da ulaşılabilir hale getirilmelidir.

Sağlık çalışanlarının şiddeti kanıksamaması için, sağlık çalışanlarına bu yönde eğitim verilmelidir. Sağlık çalışanları şiddete karşı nasıl önlemler alacakları, şiddet karşısında neler yapacakları konusunda bilinçlendirilmelidir.

Sağlık çalışanları, kendilerine uygulanan şiddeti -özellikle psikolojik şiddet ve mobbingi- bildirme ve süreci takip etme konularında teşvik edilmelidir.

Hastanelerde alınan güvenlik önlemlerinin genişletilmesi, hastane güvenlik görevlilerinin iyileştirilmesi ve tüm bu güvenlik unsurlarının etkin bir şekilde denetlenmesi gerekmektedir.

Devlet hastanelerindeki ortam şartları ve fiziki koşullar iyileştirilmelidir.

Hasta yakını ziyaretlerinin sayı ve saatleri düzenlenmelidir.

Politikacılar, sağlık çalışanlarına yönelik açıklamalarında hedef gösterici dil kullanmamalıdır.

Yoksulluğun, şiddetin nedenlerinden biri olması göz önüne alınarak sağlık hizmetlerinde alınan katkı payları ve muayene ücretleri, sosyal devlet olmanın gerekliliği doğrultusunda gözden geçirilmelidir.

